

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átvéve:
Egész évre . . . 16 kor. — fill.
Negyedévre . . . 4 < — >

Helyben házhoz kordva:

Egész évre . . . 20 kor. — fill.
Negyedévre . . . 5 > — >

Vidékre postán szállítva:

Egész évre . . . 24 kor. — fill.
Negyedévre . . . 6 > — >

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik minden nap a hétfőn és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Apáczai u. 3. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fill.

NAGYVÁRAD, február 27.

Bur Mohács.

Nem a török vitézség, hanem a török ágyuk tették tönkre a magyar sereget Mohácsnál. Itt veszett az ország főpapja, a sereg java s velük veszett egy nagy darab Magyarország.

A veszedelmet a segítő csapat késedelme vagy a visszavonás okozta-e, ma sem biztos dolog.

Szomoru hírt hozott a táviró. Az angol ágyuk tönkre tették a kis, nyolcz nap óta folyton harczoló bur sereget s tegnap végre nem annyira megadta magát, mint fizikailag teljesen kimerült s az angolok hatalmába jutott.

A híres bur püspök maga megsebesült, seregében majd mindenki nyomorék, még az asszonyok is, mert az ágyu nem válogatós, az asszonyok pedig nem akartak menekülni férjeik nélkül.

Pardeberg bur Mohács lett.

Diadal ez!? Dicsőség!?

Én csak azt a szégyent látom, hogy nyolcz ezer kifáradt ember Anglia két leghiresebb tábornokát és 50 ezer katonáját, 180 ágyuját nyolcz napig vissza tudta verni, az örök szégyen annak a nagy seregnek, hogy pedig nyolcz napi folytonos pihenés nélküli harcz után megadta magát a kis sereg, az egyszerű kimerülés és semmi egyéb.

De mit érdekel ez minket?

Fél év előtt azt sem tudtuk jóformán, hogy van-e ilyen nemzet a világon. Messze is van, német faj is s ma mégis mintha a szívünkhöz nőtt volna az egész nép,

mintha a mi csapataink küzdöttek volna ott, úgy lestük, vártuk a hírt róluk, úgy óhajtottuk, hogy győzzenek.

Mert igazsága van ennek a népnek, ez biztosítja a népek rokonszenvét, mert mesébe illő hősből áll e nép, ezért érzi minden nagy történelmi multtal bíró népet, mintha az ő vére harcolná ott.

Századokkal előbb, az első foglalás jogán szerezték meg afrikai gyarmatjukat a burok.

Kulturát vittek oda, azt közölték az ősi bennlakókkal s tisztán megőrizték apáik hitét, becsületességét és bátor szívét.

Mikor aztán már értékes volt az afrikai föld az ő munkájuk nyomán, akkor rátette kezét új hazájukra az angol.

A bur nép nem tudott szolga lenni ott, hol ősök voltak az urak, tovább vonult tehát, az Oranzs és Vaal folyók s megalkotta két nagy szabad államát, Oranzst és Transzvált.

Itt békében éltek. Földjük kemény munkát igényel és nem sokat ad. Klimája veszélyes és nehéz, erdeiben vérengző vad állatok üvöltöttek, határain vad embercsordák leselkedtek; nem valami kívánatos ország. Itt élt a bur. Vesződve az elemekkel, küzdve a dúvaddal, megfélekezve a vad hordákat s berendezkedett patriarkális módon, hogy országában ne legyen ur az Istenen kívül, de Ez oly igazi Ur legyen, hogy tekintélye pótoljon minden egyebet. És a bur nép csendőr és fináncz nélkül élt békében és boldogan.

Hanem valami kőbor angol aranyat fedezett fel a föld mélyében és gyémántot a patakok medrében s ezzel el volt döntve a szabad köztársaságok sorsa.

Nagy tömegekben vándoroltak be az afrikai kazárok, kiket ők uitlendereknek neveztek, oly tömegben, hogy Joannisburgnak majdnem annyi lakosa van, mint a transzváli burok száma. Az invázió csendben ment, de mikor ily szépen le lett bonyolítva, akkor elérkezettnek látszott a komoly akció ideje. Jött a Jameson-féle betörés. Ez kudarczczal végződött, de jó figyelmeztetés volt a jövőre. És a két kis köztársaság készült az élet-halál harczra, melyről tudta, hogy be fog következni.

A mult évben aztán sima képpel beköszöntött közjük a válság.

Keveset kívántak az angolok. Csak azt, hogy az uitlenderek épp olyan szavazó és választható joggal birjanak, mint a burok. Ez igazán nem sok, hisz mindössze annyit jelent, hogy egy csapással urrá lesznek Transzválaban számerejüknel fogva. S ime a burok e szerény követelésnek ellentállanak.

Persze meg kell őket törni, csak előbb összeszedi magát Anglia.

Hanem a durva burok ezt nem várták meg, mint Spanyolország Amerikát, hanem ők rendben lévén, támadtak s megkezdtek a haláltusát.

Október 12-ike óta, hogy megkezdtek, meséket mond a hír róluk. Bátorságuk, kitartásuk, vallásosságából eredő igazi humanizmusuk csodálkozást kelt és tiszteletet szerez.

Most végre bekerítették ötven ezer emberrel a Cronje 8 ezer emberét. Nyolcz nap óta lövik mindenféle pokol géppel s a világ bámulta a kis sereg mesés hősiségét s undorodott a gyáva harcztól, mit

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Csodás gyógyulás¹.

Ism. Dr. Kerékgyártó I.

Az 1900. esztendő első hónapjában feltűnést keltő irat jelent meg a belga könyvpiaczon. Három orvos közli benne jelentését illetve tanulmányát egy kettős-lábtörés gyógyulásáról² mely gyógyulás rendkívüli körülményeinél fogva olvasóinkat is érdekelni fogja s egyszerűen igazolja minden kétséget kizáróan a csoda lehetőségét.

Az esetet következőleg írják le az orvosok. De Rudder Péter, Jabbeke nyugat-flandriai faluból való munkás, 1867. febr. 16. azzal volt elfoglalva, hogy egy kivágott fát eltakarítson. A fa törzse — lejtős lévén a hely — oly szerencsétlenül gördült vissza, hogy De Rudder bal lábát, térdén alól kettő törte: mindkét szárcsont (tibia és fibula) eltört, tehát kettős törés esete állott be. Dr. Affenaer, mivel az antiseptikus

¹ L. Stimmen aus Maria-Laach, 1900. 2. Heft.

² Guérison subite d'une fracture. Recit et étude scientifique par L. van Hoestenberghé, docteur en médecine. E. Royer, docteur en médecine, A. Deschamps S. I., docteur en médecine et en sciences naturelles. Bruxelles, Librairie L. Lagaert.

eljárásmod¹ akkor még nem volt használatban, legjobb tudása szerint bekötötte a sérült lábát; pár hét multán azonban kiűnt — a keletkezett két seb mutatta, hogy a gennyedés mégis beállott. Hónapokon át kezelte Dr. Affenaer betegét, teljesen eredmény nélkül: a csontok nem forrottak össze.

Végül is két orvostársával együtt kijelentette, hogy segíteni nem lehet s De Rudder gazdája, Du Bus Albert gróf Brüsszeiből hívott orvost, hogy szolgálján segítsen. Ez tudott volna segíteni, de csak azáltal, hogy a beteg lábát levágja. Mivel azonban De Rudder ebbe nem egyezett bele, az orvosok magára hagyták őt.

Ezentul szegény ember csak arra szorított, hogy sebeit tisztán tartsa: gyógyulásról szó sem volt. Azok, kik De Rudder törött lábát 1867—1875-ig látták, tanuskodnak arról, hogy a beteg lábászárát meg tudta hajtani térdén alul s hogy az egész lábfejet sarokkal előre lehetett fordítani, biztos jelétül annak, hogy a tört csontok nem forrtak össze.

Ilyen körülmények közt Dr. Hoestenberghé sem tudott mást ajánlani, mint a láb levágását és Dr. Verriest, brüggei orvos kísérlete, ki a sebetült lábra kemény kötést alkalmazott, szintén eredménytelen maradt. Mivel De Rudder állandóan vonakodott lábát levágtatni, Dr.

¹ A gennyedés megakadályozására. Épen ez évben jelent meg Lister angol sebész munkája.

Verriest 1875. jan. hó derekán abba hagyta a beteg kezelését.

Mintán az orvosok nem tudtak segíteni rajta, elhatározta De Rudder, hogy a Boldogasszony közbenjárását fogja kérni s úgy ahogy tud, mankón, Oostacker nevű bucsujáráhelyre megy. Szándékát 1875. apr. 7. megvalósította és reugeteg kin-szenvedés árán megérkezett rendeltetése helyére. Hogy minő állapotban volt lába, eléggé jellemzi — egyéb tanukon kívül — a jabbekai vasuti pályáór, ki látva De Rudder nyomorúságát e kérdéssel fordult hozzá: »Ugyan mit kerestek Oostackerben? Okosabban tennétek, ha itthon maradtátok«.

Oostackerbe érve ismét gyalog, mankóján vándorolt De Rudder a lourdesi Boldogasszony barlangjához s teljesen kimerült, mire oda ért. Letült egy padra s felesége vizet hozott neki a forrásból.

Azután — amint De Rudder maga beszélt el — keresetlen szavakkal Isten oltalmába ajánlotta magát, gyógyulást kérve, hogy családját a nyomorúságból megmentse. Egyszerre ssjárságos nyugtalanság vett rajta erőt; mintha magán-kívül lett volna, felállt s mankó nélkül a barlanghoz ment, letérdelt s ő — ki 8 év óta mankó nélkül egy lépést sem tudott tenni — egy pillanat alatt meggyógyult!

A csodás gyógyulást ott helyben megvizsgálták s úgy lelték, hogy a két seb — me-

jó messziről ágyukkal vívtak ötven ezren 8 ezer ellen.

A bur tábor felgyult, a vezér megsebesült, a kis sereg meg van tizedelve s 8 nap múlva im elbukott.

A világ megdöbbenve hallja a hősök bukását, Kymberleyből pedig, mint sántakaczagás a haldokló ágyánál, úgy hangzik e harci tudósítások között a Rodes Cecil jelentése, hogy semmi baj sincsen, a bányák ez évi tiszta nyeresége 20 millió font sterling.

Mi ehhez a jelentéshez képest a burrok dicsősége?!

Ember fordulj el az összeroncsolt bur tetemektől és borulj le az afrikai bányák felszökkenő részvényei előtt.

Ez a bur vereség és angol dicsőség rövid átnézete. P—y.

Ki lesz a belügyminiszter?

Ez a kérdés foglalkoztatja most a hazai sajtót, megoldása azonban igen nehéz, mert a szabadelvű pártnak nevezett conglomerátum minden része magának szeretné. A régi nemzeti párt egyenesen követeli magának a belügyminiszteri széket, még pedig igen méltányos indokokból, a miért t. i. belépett a szabadelvűpártba. Garanciát akar most már arra nézve, hogy teljesíteni fog-e a paktum minden pontja vagy nem, mert különben ismét szakítani fog. Ki is fejezi ezt a régi nemzeti párt hivatalos lapja a »H—k« vezércikkének következő részében:

»De abban a pillanatban, midőn a volt nemzetipárt tagjai arra a tudatra ébrednének, hogy semmi politikai garanciát nem bírnak arra nézve, hogy huszonöt év óta hirdetett politikai programjukat több veszteség ne érje: ebben a pillanatban a volt nemzetipárt tagjai tudni fogják kötelességüket és azt teljesíteni is fogják.

E párt programját bihari pontokként nem akasztotta szegre, hanem a Széll Kálmán kezébe tette le. És letette Széll Kálmán azon programja alapján, mely a nemzetipárt elveivel azonost vallott és hirdetett. És ha esetleg bekövetkeznék az, hogy Széll Kálmán vagy nem kész, vagy nem képes e program érvényesítésére, úgy kétségkívül a volt nemzetipárt tagjai tudni fogják kötelességüket és ismét kezükbe veszik azt a zászlót, melyet tisztán tettek le az új kormányelnök kezei közé.

lyekkel De Rudder jött — beforrt, a tört láb összenőtt.

Nagyon természetes De Rudder esete érthető feltűnést keltett az egész környéken. Dr. Affenaer és Hoestenberghé nem akarván hitelt adni az egyszerű hírek, személyesen jöttek meggyőződni a valóságról. Mindkét orvos megvizsgálta a tört lábat s látták, hogy a sebek teljesen begyógyultak s a szárcsontok egész simán összefortak.

Maga De Rudder, kit 44 éves korában ért a baj, miután meggyógyult, még 23 évig élt jó egészségben s 1898. márcz. 22. halt meg tüdőgyulladásban.

Megjegyzendő, hogy 1897-ben lábát Röntgen-sugarakkal lefényképezték, mely kép világosan mutatta, mily szépen forrtak össze a csontok a törésnél s Rudder halála után a három orvos, kik az esetet a tudományos világ számára megírták, osteologiai vizsgálódásuk tárgyává tették lábát.

* * *

Említett francia munka 18—42. lapjain a három orvos tudományosan elemzi Rudder esetét. Kijelentik, hogy kettős lábtörés gyógyulásához felölt emberről 3 hét feltétlen szüksé-

Hogy bekövetkezett-e már e kötelesség teljesítésének szükségessége és ideje, — vagy egyáltalán be fog-e következni, azt most még határozottsággal nem tudjuk. És csupán azért említettük most fel ezeket, mert a Bánffy-féle sajtóban ismét szabadon garázdálkodik a rágalom és gyanúsítás, amivel évtizedek óta illeték a volt nemzetipártot.*

Az olasz szenátus elnöke Umbertoónál.

Római parlamenti körökben nagy szenzációt kelt, hogy Umberto király magánkihallgatáson fogadja a szenátus elnökét, a ki hosszabb ideig volt a királynál. Ennek az audienciának igen nagy jelentőséget tulajdonítanak.

Délafrikai háború.

A tragédia végső véres kifejlését olvastuk-e az angol-bur háborúról szóló sürgönyökben, vagy pedig egy véletlent, egy elvesztett csatát, melyet még véresen meg lehet torolni és a hadi dicsőségen esett csorbát ki lehet köszörülni?

Cronje bur tábornok megadta magát Roberts lord angol hadvezérnek, mire az angol hadvezér a la Paskievics sürgönyzi királynéjának:

— Búria felséged lábai előtt fekszik.

És egyszerre egész Anglia örömmámorban uszik, hogy a nagy és hatalmas angol nemzetnek végre valahára sikerült egy döntő ütközetet nyerni a kétségbeesetten küzdő bur hadseregen.

Ez a csatavesztés azonban még alig jelentheti az egész bur hadsereg elvesztését. Határozott veszedelem, hogy egy oly vitéz hadvezér, a milyen Cronje, fogságba esett.

A háború jelen állapotáról tudósításaink a következők:

*

Tegnap d. u. 1 óra 50 perczkor fővárosi tudósítónk telefon jelentése után adjuk a következő Budapestre érkezett szenzációs hírt Cronje fogságba eséséről, mely Nagyváradon is a legnagyobb meglepetést keltette. Ezen értesülésünk a következőleg hangzik:

Mivel továbbá De Rudder lába 8 évig törőn állott, úgy, hogy a csontok végein a necrosis (elhalás) jelei mutatkoztak, a szárcsontok pillanat alatt való összeforradása természetes uton teljes képtelenség. Hasonló módon áll a dolog a két nyílt seb begyógyulásával: természetes uton ezer és ezer sejt képződése, fióksejtre való oszlása egy pillanat alatt teljes lehetetlenség.

Hiábavaló dolog, De Rudder gyógyulásának természetes uton való megmagyarázására hivatkozni a suggestio hatalmára. Ez ugyanis — ha hat — közvetlen csak egy idegrendszerre hathat; megrongált szövet újraképződését nem mozdíthatja elő, azért sem, mert »csak az élettan törvényei szerint hat«.

Keresztény apologéta mindenestre nagy köszönettel lesz a három orvos iránt, kik elfogulatlan elmével kézzel, fogható módon bizonyították be a legujabb monistikus világnézet tarthatatlanságát, megmutatták, hogy az anyag s az anyag erőin felül vannak más erők is, hogy van természetfeletti rend.

London, febr. 27. Roberts lord az angol hadak fővezére táviratot küldött az angol hadügyminiszteriumnak, melyben jelenti, hogy Cronje bur tábornok ma reggel 7 óra 45 perczkor hozzá küldte parlamentaireit, kik által jelentette, hogy megadja magát.

— Cronje, a bur hadvezér — jelenti Roberts lord távirata — az én fogságomban van egész hadseregével együtt. A püspök megsebesülve, hadserege rémitő állapotban. Jelentse e győzelem örvendetes hírét a királynénak, a ki kétség kívül meg lesz elégedve velem. Kinek meglegedését kinyerni, életemnek mindenkor legfőbb vágya vala.

Roberts lord.

A királyné válassza.

London, febr. 27. Az angol hadügyminiszterium Roberts lord győzelmét megsürgönyözte Viktória királynőnek Windsorba. A királyné valóságos extázisba tört ki a győzelem hírére. A királyné hetek óta nyomott hangulatát egészen eloszlatta a győzelmi hír. Azonnal válaszolt az angol hadügyminiszteriumba táviratilag s a következőket üzentte:

»Tudassák a vitéz Roberts lorddal s a hősies hadsereggel meglegedésemet és hálás köszönetemet.«

Általános öröm.

London, febr. 27. A több nap óta tartó kétségbeejő aggodalmat, a mi egész Londont megszállta a Paarde-hegy megetti harcok miatt, most fölvaltotta az általános örömmámor. A lapok százezernyi különkiadásait az utcákon csoportokba verődve olvassák. Egész London talpon van, még a gyárakban is szünetel a munka s a munkások ezrei mind az utcákon tolong. Utczai szónokok magyarázgatják a közönségnek a győzelmi hírt és azt, hogy most már beállott a háború folyásában a sorsfordulat. Szokatlan bőbeszédűséggel tárgyalják a győzelmi hírt mindenütt s az angol hidegvér most a győzelem hírére valóban kikökött higgadságából. Éltetik a királynőt és Roberts lordot, a győzelmes hadvezért.

Érdekes, hogy ezt a győzelmet itt mindenki az 1881-iki nejabai vesztett angol csata megtorlásául tekintik, a midőn a burok az angol hadsereget fegyverletételre kényszerítették.

London, febr. 26. Egész Londonban óriási aggodalom uralkodik, minthogy már napok óta semmiféle pozitív hír nem érkezik a harctérről. Ez a bizonytalanság itten kinos hatással van az angol főváros egész lakosságára, a mely nem tudja, mint vélekedjék a helyzetről s mely attól fél, hogy a minapi diadalmas hírekről végül is az fog kiderülni, hogy valótlanként hogy Roberts is vereséget szenvedett. A nagy örömmámort, a mely napokon át uralkodott, most tehát felvaltotta az aggodalom érzése. Katonai körök sokat foglalkoznak az esélyekkel és tanakodnak, találgatják, hogy Cronje serege hogy állhat. Attól tartanak, hogy Cronje serege nincs is körülzárva és hogy Cronje tulaj-

donképen egy olyan operációt végzett ezuttal, a melyre már régen készült.

London, febr. 27. **Laurenzo-Marquez-**ből jelentik e hó 23-iki kelettel, hogy ötezer búr elhagyta Ladysmithet. Ezek a búrok most azon vannak, hogy mintegy 30 mértföldnyire Bloemfonteintól egyesüljenek más kisebb búr csapatokkal, melyek több irányból törekszenek ugyanoda.

London, A Morningpostnak jelentik Colensóból 25-iki kelettel: Miután az angol csapatok az e hó 21-iki és 22-iki hadműveletek következtében a Tugelán túl néhány alacsony dombot megtartottak, Buller 23-án elhatározta, hogy előrenyomul a második dombsor ellen, a mely a pieteri hadállásnak egy része. Az angolok több támadó kísérletet tettek és sok tisztet és közkatonát veszítettek, mire beállták, hogy nem képesek felülkerekedni. Mindazáltal tartották magukat a már meghódított területen. Segédszerepeket küldtek a harcra a brit csapatok támogatására, de mielőtt még főtámadást intézhetek volna az ellenség ellen, beállott az éjszaka.

Adómentesség és a szőlőfelujtás.

Nagyvárad, febr. 27.

Megszivleendő átirat érkezett ma **Nagyvárad** város és **Biharvármegye** törvényhatóságaihoz Szatmárról. Az átiratban foglalt javaslat hivatva van azokon a mostani viszonyokon segíteni, a melyek között a phylloxera által elpusztított szőlők felujtása most folyik.

Jelenleg több olyan felujított szőlőink vannak, a melyek már teremnek is, de a termett bormennyiségben alig van valami haszon. Ebből az első jövedelmecskéből kell fizetni a felujtási költségek esedékes részleteit, ez a bormennyiség már fogyasztási adó alá esik s az értékesítésénél pedig meg kell küzdenie az olasz borözönnel. Három olyan baj, melyek közül egy is elég volna, hogy megsemmisítse zsenge bortertermelésünket. Míg az olasz vámserződést megfelelő módon meg lehet változtatni, míg a felujtás költségei némileg törlesztve lesznek, addig valami módon könnyíteni kell bortertermelésünk terhein.

Ilyen módot ajánl Szatmár város törvényhatósága a képviselőházhoz intézett feliratában. Ajánlja ugyanis, hogy a felujított szőlőkben termett bormennyiség **10 hektoliterje a fogyasztási adó alól fölmentessék.**

Szatmár város a feliratot a következő átirat kapcsán küldötte meg Biharvármegye és Nagyvárad város törvényhatóságainak **pártolás végett:**

Kedves Barátaink és Atyáinkfiain!

Mátray Lajos főgym. tanár s városunk törvényhatósági bizottságának tagja részéről tett indítvány folytán, törvényhatósági bizottságunk a mai napon tartott közgyűléséből, a phylloxera által kipusztított és ugyanazon területen újjá telepített szőlőkön termett bor egy 10 hekt. terjedő részére engedélyezendő teljes fogyasztási adó kedvezmény megadása iránt, % alatt mellékelt feliratot intézte az országgyűlés képviselőházához.

Széles Magyarországon alig van már az északi részek kivételével olyan vidék, a melyet az Isten sujtó keze, a phylloxera által nem érintett volna.

A pusztítást okozta közgazdasági bajt azonban kivétel nélkül minden vidék érzi és többé-kevésbé sanyli.

Feliratunk, illetve az abban foglalt javaslat ezen baj enyhítését czélozza. Éppen azért azon atyafiságos s baráti bizalommal fordulunk hozzátok s kérünk benneteket, hogy feliratunkat jóindulatu figyelmetekbe venni s azt hason szellemű felirattal támogatni sziveskedjete.

Kikhez egyébiránt maradtunk és vagyunk

Hazaifias üdvözzettel

Szatmárt 1900. febr. hó 12-én.

Szatmár-Németi szab. kir. város közönsége nevében, polgármester helyett:

Papp, főjegyző.

A Körözs megfertőzése.

A hatóság felismerte káros voltát s a veszélyt, mely egy gyár kénye-kedve folytán egy egész vidék közegészségügyét s egy fél millió forintnál többbe került vízvezeték telepet fenyegeti.

Daczára a hatóság rendeletének, a vitriol salak és szennyvíz ma is éppen úgy ömlik al mező-telegdi olajgyárból a Sebes-Körözsbe, mint évekkkel előbb, a míg fel nem hívta lapunk a polgármester figyelmét a Körözs megfertőztetésére.

Az elmúlt év február havában a helyszínen megtartott tárgyalás alkalmával az érdekelt községek képviselői beigazolták, hogy a gyár szennyvíze nem csak az állatok itatására teszi használhatatlanná a Körözs vizét, hanem kipusztítja a halállományt is.

Nagyvárad város képviselői tiltakoztak a szennyvizek további beeresztése ellen, azonban ennek semmi eredménye nem volt. Megtalálták a legalkalmasabb faktort, a hol ismét el lehet altatni az ügyet. Ez a kulturmérnöki hivatal, a hol egy idő óta pihen a dolog.

A központi főszolgabíró erélyesen közbelépett ugyan, de ennek sem lett meg a várt eredménye. Közegészségügyi szempontból tartott tárgyalást s kötelezte a gyár igazgatóságát, hogy 1900. január 1-re a legtekélyesebb szűrőkészüléket állítsa fel a szennyvizek megtisztítására.

Nem régen felhívta a főszolgabíró a gyárvezetőségét, hogy eleget tette-e a rendeleteknek s a szűrőkészülék elkészült-e.

Megtalálják a módját, hogy miként huzak-halaszszák az ügyet. A gyár igazgatósága azt válaszolta, hogy miután a kultur mérnöki hivatal nem közölte a gyárral a terveket, a melyek szerint az átalakításokat, szűrő készületeket létesítenie kell, így nem állott módjában a gyárnak, hogy a rendelet értelmében intézkedhessék.

A főszolgabíró a midőn ezeket az ügy állására vonatkozólag a polgármester tudomására hozza, egyuttal felkéri, hogy a város keresse meg a kulturmérnöki hivatalt a tervek kiadása iránt.

Dr. **Bulyovszky** József polgármester átiratot intézett **Szunyogh** Péter alispánhoz, a melyben rámutat arra, hogy daczára a záros idő lejártának, egy lépést sem tettek a rendelet végrehajtására. Az a körülmény, hogy a kulturmérnöki hivatal nem adta ki a terveket, nem lehet ok arra, hogy a veszélyes folyadék beeresztését a Körözsbe, **azonnal be ne tiltásák.** Ezt követeli egy nagy vidék és egy fejlődő város közegészségügye. A polgármester a legsürgősebb intézkedést kéri az alispántól.

Igy áll jelenleg az ügy. Ebből kiviláglik az, hogy éppen ott vagyunk ma a kérdéssel, mint két évvel ezelőtt.

Mit nyom a mérlegen az, hogy a megmérgezett folyó vize nem használható, a halállomány kipusztul már s félő, hogy 600.000 frtba került vízvezetékünk igen könnyen teljesen tönkre mehet, ha a vitriol salak bejut a kavicsrétegen át a vízvezetékbe, — mikor arról van szó, hogy egy gyári vállalat megtakarítson egy jókora összeget. Az első okok közérdeket képeznek s így nem jönnek számításba mert fontosabb egy gyár magán ügye.

Iskolás leányok káros szórakozásai.

Szülők és tanhatóságok figyelmébe.

Ime lezajlott a farsang. S az ember, ki a nevető, szép napokon nehéz küzdelmei mellett is édesnek találta az életet; ma hamut hint fejére s a bőjt komoly napjaiban vezekel a mulatozásai közt elkövetett bűnökért.

Ez az ideje, hogy megbánja a társadalom a pazarlás, fényűzés, nagyravágás, telhetetlenség, mértékletlenség, irigység, megszólás stb.-nek nevezett bűnökét, melyeket az emberi gyarlóság a farsangi szórakozások lázában oly könnyen elkövet.

De különösen egy nagy bűne van a városi társadalomnak, melyet nehéz lesz leveleznie; ez pedig abból áll, hogy a gyermekleányok szórakozásainak rendezésénél nem járt el igaz humanizmussal.

Ezuttal nem a gyermekzsúrokra, táncszalonokra, próbabálokra utalunk, melyeknek egészségügyi, erkölcsi visszahatásaira már volt alkalmunk rámutatni. Most az iskolás leányok sokkal veszedelmesebb szórakozását kell szóvá tennünk. Azt, mely a 12—13 éves leányokat a késő esti vagy éjjeli órákban férfitársaságba vezeti, hogy azokkal együtt szerepelve mulattatására szolgáljanak egy farsangi vig-estély közönségének.

Hát az igaz, hogy 4—5 ifju, gyermekleány igen jól fest a pódiumon a fekete ruhás, fehérnyakkendő, vagy jelmezbe öltözött fiatal vagy középkorú urak között s mintegy mosolygó derűt kölcsönöz a szereplők képének. De ha meggondoljuk, hogy ezeknek a gyermekleányoknak hetekig kell készülniök a késői esti órákban e férfi-társaságban e szereplésükre; ha meggondoljuk, mennyit veszít a gyermekleány nőiesége e korai szereplésekkel: okvetlenül el kell itélnünk azt a rendezői buzgóságot, mely őket idő előtt, erőszakosan kiragadta a gyermekszobából.

Olyan dolog ez, mint mikor a fiatal növényt idő előtt ültetik ki a melegágyból a hideg földbe. Megveszi a fagy, elcsenevész, vagy torzalakokban nő fel. S az ifju leány kedélyvilága még érzékenyebb. Minél tovább a gyermekszoba melegágyában kell növelni.

Erőszakkal eldönteni a gyermekkor korlátait, kiragadni a leányt gyermekálmái, ábrándjai, sejtelméi világából, belesodoroi a szenvedélyek árjába; szereplési vágyat, dicsvágyat ültetni arra a szent helyre, hol eddig a félénk szemérem, a szerénység, a gyöngédség virágai nyíltak: arra nincs joga a társadalomnak, a mulatságok rendezőinek, de még a szülőknek sem. Es ha megteszik: hallatlan károkat okozhatnak a női remzedéknek s az egész társadalomnak.

Megengedjük, hogy vannak genialis leánykák, kiknél már a gyermekkorban nyilatkozik a lángész; a művészet s ezek szereplésére tért kell nyitnunk; de ezek önmaguk is áttörik a korlátokat s kivételes pályafutásukban nem egy szerény családi körben, de a nagyvilágban érvényesítik majd tehetségeiket. Hanem normális leányoknak, akik iskolába járnak és zenélni tanulnak; a kiket természetes hivatásukra készítenek elő; a kiknek jövődő boldogsága rejlik az alázatosságban, önmegtadadásban, szelidségben, jó izlésben, melyből nőieségük felépül: ezeknek a férfitársaságban való korai szereplése biztos veszedelem.

Ugyis panasz van a mai leánynevelésre. Panasz van, hogy a leányok jukkerleányok; hogy cigarettáznak, káromkodnak, kártyáznak, túlmértékben mulatni vágyók, kismértékben háziasak; hát vigyék csak őket 12—13 éves ko-

rukban farsangi estélyekre férfiak közé, szerepeltessék csak őket minél előbb s majd meglátjuk, hogy hova jutunk.

De szükségtelen feszegetni a gyermek-leányok e féle szereplésének káros voltát. Csak csodálja az ember, hogy a szülők aggodalom nélkül ilyesmire adják leányaikat. Csodálja, hogy nincs iskolatörvény ilyesmi ellen. Vagy ha létezik, miért nem hajtják végre szigorúan az iskolai hatóságok? *)

Ugyan mit szólna hozzá a budapesti tanár-egyesület, mely a napokban ítélte el a tanuló ifjúságnak a gyermek előadásokra s az Urániába, a mieinknél sokkal ártatlanabb szórakozásokba való gyakori vitélet, ha megtudná, hogy Nagyváradon farsangi bohóc-estélyen szerepeltetik az iskolás leányokat?

De meg mit szól hozzá a helybeli középiskolai tanári kar, mely szigorúan megkívánja, hogy a 16—18 éves ifjak is hazamenjenek esti 8 órakor, mit szólnak ők a 13 éves iskolás leányok farsangi szerepléséhez?

Elvárjuk a tanügyi hatóságoktól, hogy ez irányban szigorú intézkedést léptessenek életbe. Elvárjuk a szülőktől, hogy jobban megválogassák gyermekleányaik szórakozásait, mert nagyon igaz a mit Lequvé mond:

„Tartsuk tiszteletben az ifju szívet, mint az ifju félszket, s ne zavarjuk az ifju leányt érzelmei s gondolatai alakulása belső munkájában, a hogy nem szabad zavarjunk a madarat költözése idején».

G. D.

*) A katolikus nőiskolák tanulói semmiféle nyilvános mulatságon részt nem vehetnek. Szerk.

UJDONSAGOK.

TAJÉKOZTATO.

A muzeum az egész téli idő alatt zárva.

Febr. 28. A közegészségügyi bizottság ülése.
Március 8. Bihoreána közgyűlése.
Március 11. A Szigligeti-Társaság közgyűlése.
Márc. 11. Matiné a főgymnásiumban.

* **Hamvazó szerda.** A táncztermek, a vigás helyeinek csillárai kialudtak . . . a mulatság lezajlott, a vigság eltűnt . . . Elérkezett a munka, a megbánás, a magabaszállás ideje, a Megváltó kiszenvetésének emlékeztetőre szentelt időszak. A magába szállt keresztény hívő a feltűnő díszlettől megfosztott templom boltívei alatt térdre borulva fohászkodik a Magasságbélihez. Az Ur szolgálja hamut hint a hívők fejére, figyelmeztetvén, hogy porból lettünk s porrá leszünk; hogy hir, dicsőség, fény, gazdagság mind mulandó, csak lelkünk örök s annak boldogságára kell munkálkodnunk. Hamvazó szerda alkalmából ma délelőtt a r. kath. templomokban a szent misék után az u. n. hamvazás lesz s a hívők homlokára a szentelt hamuval keresztet jelez a lelkész.

A szokásos nagybőjti beszédeket a következők fogják tartani: *Olasziban* minden szerdán *Mándoky* Sándor székesegyházi karkáplán, *Ujvároson* minden pénteken dr. *Vucskics* Gyula plebános, *Várad-Velenczén* minden csütörtökön *Gabrielly* Lajos plebános. A szent beszédek mindig délután 3 órakor kezdődnek.

* **A jogügyi bizottság működése.** A legutóbbi városi közgyűlésen *Hlatky* Endre törvényhatósági bizottsági tag jól megérdemelt leczkértetésben részesítette Nagyvárad város jogügyi szakbizottságát, mert az ülésein alig 1—2 tag szokott megjelenni. A dolog teljesen úgy volt eddig, de hogy a jövőben így lesz-e, azt meglátjuk közelebb. *Dus* László v. főügyész ugyanis március hó 2-án délután 4 órára ülésre hívta össze a jogügyi szakbizottságot. Lesz mit tárgyalni, akár napokig. Véleményezésre kerül a színház szabályrendelet, a katonai beszállások megváltásáról alkotott szabályzat-tervezet és az új vámszabályzat.

* **Változások az egyházmegyében.** Az endrői plébánossá kinevezett *Zelinka* János volt szent-jobbi plébános helyébe adminisztrátorrá *Lahner* Ignác ér-adyoni lelkészt nevezte ki dr. *Schlauch* Lőrincz bibornok-püspök ő Eminentiája. Az így megüresedett ér-adyoni lelkészséget *Kovács* Márk nagyszalontai coadjutor nyerte el, kinek helyébe *Pákh* Emil váradolaszi-i káplán rendeltetett. *Barabás* György belényesi káplán papnöveldei praefectussá nevezetett, *Gáspár* István endrői káplán Nagyvárad-olasziba, *Kovács* Márton pedig Belényesbe küldettek.

* **Esküvő.** E hó 21-én vezette oltárhoz a derecskei róm. kath. templomban *Krisztik* Pál törekvő kereskedő szép menyasszonyát *Szöke* Erzsikét, *Szöke* József gazdálkodó leányát. A fiatal párt a vőlegény testvére *Krisztik* János, ngyvárad-ujvárosi segédlelkész eskette, s esküvő után beszédet intézett hozzájuk s boldogságot esdett le részükre.

* **A gymnasisták matinéja.** A nagyvárad-i prem. r. főgymnásium ifjúságának »Eötvös-önképzőkör« és a főgymnasiumi zen-együtlet márczius hó 11-én matiné rendez a gymnasium disztermében. Az élvezetesnek ígérkező matiné műsora a következő:

1. Nyitány »Don Juan«-ból. Előadja a Zene-egylet.
2. Fizikai előadás a villamos hullámokról, kísérletekkel egybekötve.
3. Vieu-stemps: »Ballade et Polonaise.« Hegedűszóló; előadja Voit E. Zongorán kíséri Waldmann G.
4. Szavalat.
5. Mozart »Quartett 19.« Előadják: Fehér A., Frankó S., Váli P., Waldmann G.
6. Eredeti költemények felolvasása.
7. Dalok. Előadja a daloskör.

* **Tisztviselők szövetkezete.** A tisztviselőszövetkezete által felállított fogyasztási raktár napról-napra nagyobb keresletnek, látogatottságnak örvend. A délutáni órákban, mikor a szövetkezet raktárai a közönség rendelkezésére áll, egymást érik a vásárlók. A raktár felállításának annyi eredménye már is van, hogy némelyik nagyobb kereskedő felvette a versenyt s árait leszállította a szövetkezet áraihoz. Így a közönség is olcsóbban jut az árukhoz. A szövetkezet áruit különösen azért szeretik, mert elsőrendűek és friss állapotban jutnak hozzá. A szövetkezet raktárában *Daday* József és *Kutka* J. igazgatósági tagok buzgólkodnak, hogy a tagok óhajait kielégíthessék.

* **Lelenczházak a vidéken.** A belügyminiszter körrendeletet intézett a törvényhatóságokhoz s így Nagyvárad városához is, a melyben tudatja, hogy a Fehér Kereszt-egyesület Temesvárott és Rimaszombaton fiókot és lelenczházat létesített, a melyben a 7 életéven aluli árvákat gondoznak. Felhívja a miniszter a várost, hogy a 7 éven aluli, gondozásra szorult árvákat ezekben az intézetekben helyezték el. — Nagyvárad város polgármestere már korábban megindította a mozgalmat, hogy a Fehér Keresztnek Nagyváradon fiókot és lelenczházat létesítsenek.

* **Arckenőcs halálos mérgeből.** A gyógyszerészetben ezen jel — (††) és még egy halálfej annyit jelent, hogy az a kis üvegcese, vagy tégely, melyre ez a jel van rápingálva, — **halálos mérget tartalmaz.** Az ilyen veszedelmes mérget mindenkor elzárva kell tartani s csak orvosi rendeletre adható belőle s csak orvosi felügyelet alatt használható. Közkeveltségnek örvend s a hírlapok reklamrovataiban gyakran szerepel a »Spitzer-féle arckenőcs« feliratu kendőző szer, mely az országos bírósági vegyész véleménye szerint: amadonhigany chlorid, Hydrargyrum bichlor-

tum ammoniatum és Mercurius praecipitatus albus nevű halálos mérgeket tartalmazza. Mindhárom egyike a legerősebb mérgeknek, ennélfogva a m. kir. belügyminiszter **használatát tiltotta s a Spitzer féle arckenőcs bárhol található példányainak elkobozását rendelte el.**

* **Nyilvánossági jog egy gymnáziumnak.** A vallás és közoktatásügyi miniszter a **kézdívásárhelyi róm. katolikus** gymnázium ötödik osztályának a folyó tanévre a nyilvánossági jogot megadta.

* **A vasutasok hitelszövetkezete.** A magyar államvasutak tisztviselőinek már évek óta van egy kebelbeli hitelszövetkezetük, a mely a tisztviselőknek olyképen nyújtott hitelt, hogy a részleteket havonként levonhatja a fizetésekből. Egy fővárosi lap szóvá tette ezt a dolgot és kimutatta, hogy a szövetkezet igen könnyen nyújt a tisztviselőknek nagyobb hiteleket, minek következtében a vasutasok nagy része eladósodik és sokan vannak, a kiknek a fizetéséből annyit vonnak le havonként a szövetkezet javára, hogy a fizetésből alig jár ki valami. E felszólalás következtében Hegedűs miniszter megvizsgáltatta a dolgot és mint értesülünk, elrendelte, hogy a vasutasok hitelszövetkezete oszlattassék föl.

* **A kétfilléresek** Mint értesülünk, az osztrák pénzügyminiszteriumban most azzal a tervvel foglalkoznak, hogy a kétfilléresek teljesen kivonják a forgalomból és egyetlen rézpénz gyanánt az egyfillérest hagyják meg a forgalomban. E legkisebb pénznemünk eddig semmi figyelemben sem részesült, valóságos hamupipőke volt a többi pénzek között. E miatt csak ritkán lehetett egyet-kettőt látni, de e ritkaságok dacára még a koldus sem esengett utána. Annál nagyobb feltűnést keltett tehát, hogy legujabban mindgyakrabban találkoztunk az eddig lenézett pénznemmel. Ennek oka nem más, mint az, hogy a múlt héten néhány milliónyi fillért bocsátottak ki a pénzverdéből. Mint hírlik, a pénzügyminiszteriumban most meg arra a meggyőződésre jutottak, hogy a huszfilléresek sem alkalmasak a pénzforgalom lebonyolítására. Ennélfogva valószínűleg ezek is, melyeket a közönség még most is makacsul 10 krajczárnak nevez, a kétfilléresek sorsára jutnak. A nickelpénzek közül tehát csak a 10 filléres marad emlékül.

* **Betörés a biharmegyei kórházba.** Kellemtelen meglepetésre ébredt tegnap reggel a vármegyei közkórház személyzete. Lelketlen emberek, kik még ezen igazán humánus intézményt sem becsülik, az éj sötétjében behatoltak a kórház hivatalos helyiségébe, mely helyiség a Fő-utcza egyik legelőkelőbb részére nyílik s közvetlen a bejáró mellett van elhelyezve. Ezer a szerencse, hogy a gaz terv czélját nem érte el: a Wertheim-szekrényt feltörni nem sikerült, az iratok közt meg hiába keresték azt, a miért jöttek, pénzt. Csodálatos dolog, hogy már második betörés ez, mely a Főutczán történik!

* **Ugy megkötözték, hogy meghalt.** Bagamér községben e hó 25-én este egy *Barát* Imre nevű rovott multu egyént rajta érték a szénalopáson. A tettenérők, *Borsi* János, *Fekete* József, *Vida* József és *Pelku* Dávid bagaméri lakosok *Barát* Imrét megfogták, megkötözték s úgy vitték megkötözve a bagaméri községházhoz, ahol egy szobába bezárták. Ez úgy éjfél körül történt. Reggel mikor a szobába mentek, hol a tolvaj volt, rémülten vették észre, hogy az meg van halva. Az esetről táviratilag értesítették a székelyhidi járásbírószágot s onnan a vizsgálóbíró kiutazott a boncolás megejtése végett. Az ügyben a nyomozás folyik. Hogy a halált a szoros kötözés vagy pedig más valami okozta-e, még nincs kiderítve.

* **Életunt asszony.** *Binder* József fodrász neje, szül. *Rhéder* Anna tegnap este Budapesten a Rudolf-rakparttól a Dunába ugrott. A közeli hajósok azonban észrevették és a mármár fuldoklót még idejekorán kimentették a hullámok közül. Tettének oka ismeretlen.

* **Eleven melléklet.** A bürokratizmus terjedését semmi sem bizonyítja jobban, mint Csóti Antal uram esete, a kit annyira megfogott a rubrikázott észjárás, hogy még a saját édes gyerekeit is mellékletképp csatolta egy beadványhoz. Csóti Antal d.-i polgárnak ugyanis volt egy vásott rossz gyereke. Az elkeseredett apa nem bírta vele és elhatározta, hogy beadja a javító intézetbe, hátha ott embert faragnak belőle. Be is adta a városhoz a folyamodványát ilyképpen fogalmazva:

«Tekintetes városi Hatóság. Alázatosággal megkérem a városi Hatóságot, hogy a tekintetes város kérje meg nagyon a minisztert, hogy ezen % alatt mellékelte fiút, Csóti Mihályt tenné a javítóintézetbe, stb.»

És a gyerek tényleg oda volt csatolva a kérvényhez, mert az apja az írást a gyermekkel küldte a hatósághoz, hogy ott mindjárt kéznél is legyen. A mellékletet azonban egyelőre hazaküldték.

* **A Nagyváradi Izr. Nőegylet hangversenye.** Az agitálásról ismert izr. nőegylet ez évben is nagy élvezetet ígérő hangversenyt rendez. Márczius hó 17-én fog a hangverseny a »Fekete Sas« nagytermében végbe menni. A hangverseny egyes számait *F. Pevny Irén* asszony a m. kir. Operaház elsőrendű ének-művésznője és *Bródy Sándor* fogják betölteni. A művésznőt *Dienze Oskár* tanár kíséri zongorán.

* **Megriasztott betörő.** Tegnap éjszaka *Tatár Zoltán* mérnöknek kőfaragó-utcai lakásán próbált valaki betörni. Az illető az utcai ablakot sárral beragasztotta s úgy törte be az üveget. Azonban *Tatár Zoltán* a zajra felébredt s a betörni készülő embert megriasztotta, a ki boszúból futása közben két ablakot még betört. A rendőrség a tettest keresi, eddig azonban eredmény nélkül. A rendőrség azt hiszi, hogy a kórházban betörést is ugyan ez az ember követte el.

* **A bál után.** *Kondreán* Pompejus a huszár kantinos a román bál után amint haza ért észrevette, hogy az asztalának a fiókja fel van törve s hogy abból hiányzik összes pénze és ékszere. A nyomozást *Palaky Károly* h. rendőr-biztos vezette, akinek sikerült rövid idő alatt a tettest kézre keríteni egy *Szabó Lajos* nevű közhuszár személyében, aki a lopást be is ősmerte s az elásott pénzt elő is adta. A tettest letartóztatták.

* **A »Bar kochba« az orfeumban.** Minden előzetes kommunikáció és a nélkül, hogy valami zajt csapnának vele, a budapesti Somossy-orfeum igazgatósága ma elő fogja adni Goldfodennek »Bar kochba« című zsidó daljátékát. Ez a színházi körökben bizonyára föltűnést fog kelteni, tekintetbe véve azt, hogy ezidőszent a főváros három színháza van vizsályban a darab miatt. Elsősorban a városligeti szinkör hirdette, hogy elő fogja nyáron a adatni. Azután a Magyar színház vindikálta magának az előadási jogot. Majd a Népszínház hirdette, hogy egyedüli jogos tulajdonosa a darabnak. Ebből azután nagy zenebona és pörpatvar támadt. Porzolt Kálmán a Népszínház igazgatója tegnap közjegyzőileg bizonyította, hogy az övé a darab és demonstratív módon irányult állásfoglalása a Magyar Színház ellen. A vizsály még el sem érte a tetőfokát, a mikor most negyedik is beleszólt a koncertbe, a Somossy-Orfeum és egy ott működő zsidó daltársulattal egyszerűen előadta a darabot. Hogy ebből mi fog kislőni, arra méltán kíváncsi lehet a közönség.

* **A kit kétszer vertek agyon.** Ez a csodálatos szerencsétlenség Kolompár Antal sátorbeli cigányon esett meg. A dolog úgy esett, hogy szemrevaló felesége volt a cigánynak, a kire a vajda legény fia is szemet vetett. Kolompár a vajda fiába nem mert belekötni, ellenben úgy vett magának elégtételt, hogy more patrio megrakta az asszonyt, a ki sietett baját elpanaszolni a szeretőjének. A vajdafi megharagudott és — befolyásos ember lévén a sátoralján, mely akkor éppen Mező-Kászony közelében táborozott — Kolompárra uszította a czi-

gányságot. Szegény Kolompár Tónit úgy elverték, hogy eszméletlen állapotban maradt a földön. A cigányok azt hitték, hogy meghalt, kocsira kaptak tehát és sietve elmenekültek a vidékről. Kolompár azonban magához tért és jelentést tett az előjárásának, mely beszállította a beregszászi kórházba, hol kiheverte a súlyos bajt s e hó elején felgyógyulva hagyta el a kórházat. Kolompárnak, kiszabadulása után, az volt az első dolga, hogy felkeresse a hitlen feleségét és a cigánybandát, melyhez tartozott. Sorba járta mindazon helységeket, hol hetivásár, vagy országos vásár volt és hosszas barangolás után e hó 24-én meg is találta őket Tisza-Nánán az országos vásáron! S hogy a feleségét meglátta, elfelejtett minden fájdalmat a mit miatta kellett elviselni és rohant feleségéhez. A hitlen asszony azonban aki közben már kizárólag a vajda fiától boldogított szereimes, mit sem akart tudni megtért férjéről s midőn Kolompár a kocsiját és lovait követte az asszonytól, a már vásáros jó kedvben lévő cigánytábor, a vajda fiának biztatására, újból neki esett Kolompárnak s ez alkalommal aztan teljesen agyonütötték, most is menekülni akartak a véres tett után, de a csendőrség elfogta az egész bandát és átadták a bíróságnak.

* **Gyilkos kocsis.** Vaal fehérmegyei község lakosait nagy izgalomban tartja Tökési József odaváló jómódu gazdaember esete, a kit kocsisa vérfagyasztó kegyetlenséggel gyilkolt meg. A gyilkost Somák Mihálynak hívták. Rendetlen, hanyag cseléd volt Somák, a kit a gazdája gyakran korholt, sőt néha meg is fenyegetett. E hó 25-ikén virradó éjjel a kocsis az éjet a házon kívül töltötte, magára hagyván a gondjaira bizott jószágot és reggel felé tért csak haza. Ott aztán vasvillát ragadott és úgy várta a gazdáját. Mikor Tökési mit sem sejtve belépett az istállóba, a kocsis az ajtó mögül előugrott s a vasvillával úgy fejbeütötte gazdáját, hogy az rögtön elesett. Ezzel még nem érte be a felbőszült kocsis, hanem a mikor gazdája elesett, rátérdelt és addig verte a fejét, míg azt teljesen összeroncolt. Azután magához vette a már előre elkészített ruháit és elmenekült. Tökésiné látta a kocsis menekülni, rosszat sejtve, hátra ment az istállóba és ott találta az ura vérbefagyott holtestét. A gyilkos kocsis a csendőrség másnap elfogta és átadta a bíróságnak.

IRODALOM.

Magyarország és a zsidóság. Ezen a czimen vaskos kötet, hatalmas politikai és közgazdasági munka jelent meg *Petrászevich Gézá*tól, az ismert nevű fiatal publicistától és eddig is írott publicistikai kisebb cikkei általánosan ismertek. Szerző ez alkalommal oly munkálattal lépi meg a magyar politikai irodalmat s a magyar olvasó közönséget, a melyet e kérdésről még Magyarországon nem irtak. Felölel magába ez a munka mindent, a mi a zsidó kérdésbe csak belevonható. Van benne biblikus, ethnografiai tanulmány, kulturtörténet, politika, közgazdaság, kultúra, szociológia, egyszerűen egy alapra van benne helyezve a vallás, faj és gazdasági tényező.

A könyv — mely nyolcz fejezetre van osztva, mindenekelőtt a zsidók ó-kori történetét világítja meg, felhossa azokat az okokat, a melyek a zsidó állam bukását s a zsidók végleges elszegényedését okozták. Azután áttér a zsidók szétterjedésére az egész világon, külön fejezetben tárgyalja a zsidó vallást és karaktert, theologiai iskoláikat, rátér a zsidó egyetemleges s internacionális politikára s rámutat arra a befolyásra, melyet ez a politika minden nemzet köz- és magán életére, politikájára, kulturájára és társadalmi tevékenységére gyakorol. Ezután rátér Magyarország közgazdasági, kulturális és társadalmi helyzetének ecsetelésére s rámutat arra a befolyásra, melyet a zsidóság nemzetünk életében mindezen a téren gyakorol. Ugyanekkor feltárja azokat az eszméket és rámutat azokra az eszközökre és módzatokra, melyek utján még megmenteni lehetne azt, a

mi megmenthető. Végezetül behatóan foglalkozik a zsidó kérdés megoldásának módzataival.

A ki ismerni akarja közállapotainkat, gazdaságunk, kulturánk és társadalmunk helyzetét, a ki ismerni akarja a zsidó kérdést, annak bő alkalmat, gazdag forrást nyújt e könyv. Kapható a Szent Gellért kath. műintézetben Budapest, VIII., Práter-utca 44. sz., a szerzőnél: Budapest, »Alkotmány« szerkesztőség, valamint minden könyvkereskedésben. Ára a csinosan kiállított s 208 lapra terjedő kötetnek 3 korona.

Igazságszolgáltatás.

A megcsalt férj boszuja.

— Saját tudósítónktól. —

Székelyhíd, febr. 26.

Mulatságos s pikáns mozzanatokban bővelkedő tárgyalás folyt le tegnap a *székelyhídi* kir. járásbíróóság előtt.

A vádlott egy diószegi földműves gazda volt, a panaszos egy körorvos.

A mult nyáron július 23-án történt az eset Diószegen.

Kállai M. Sándor diószegi lakos fiatal és szép feleségének hosszabb idő óta udvarolt egy közeli községből J. S. körorvos.

Diószeg község lakosságának nagy része tudott a doktornak az udvarlásáról, csak — amint az rendesen történni szokott — egyedül az nem tudta, akinek legelőbb tudni kellett volna — a férj.

Hanem nincs olyan, ami örökre titok maradna s így nem maradt a doktor udvarlása sem titok a férj előtt, akinek egy jó barátja egyszer csak kirukkolt azzal, hogy vigyázzon, mert — kutya jár a kertjében.

A családott férj ekkor a sokszor kipróbált s a legtöbb esetben bevált cselhez folyamodott. Azt mondta a feleségének, hogy elmegy hazulról vásárra és csak késő este jön haza.

A csel sikerült, az asszony ráment a lépre, üzent a doktornak, hogy várja.

A férj pedig, mint az szokás, nem ment messzebb mint a falu határa, ott megfordult szekereivel és haza hajtott. Jókor jött. Az asszony meg volt rémülve, mert a doktor ugyan még nem volt ott, de minden perczen jönnie kellett, mert az üzenetet már elküldte és azt megüzennie a doktornak, hogy ne jöjjön, mert a férj visszatért, nem lehetett, mert a férje szóval tartotta.

Perc-percz után mult és az asszony helyzete mindig kellemetlenebb lett. Szólani akart férjének, de nem mert, annyival is kevésbbé, mert férje csupa jószág volt hozzá, úgy hogy végre is azt hitte, hogy a férje mit sem sejt. Hosszas várakozás után a doktor végre megérkezett.

A férj hangulata megváltozott erre. Azt mondta feleségének, hogy mondja meg a doktornak, hogy takarodjék el azonnal, mert különben baj lesz s a feleség azt felelte, hogy ezt megmondja a doktornak és ezzel ment át a szomszéd szobába a doktorhoz.

Hogy a feleség hogyan adta ezt tudtára a doktornak, azt rövid idő mulva megtudta a férj, aki benyitva a szobába, a doktort úgy találta, amint az a feleségét csókolta.

A megcsalt férj erre a doktort galléron ragadta és néhány ütleg kíséretében kidobta házából, úgy hogy a doktor kalap nélkül rohant haza, utközben még fel is borította a megcsalt férj anyósát, ki épen akkor ment gyermekeit meglátogatni,

Ennek az esetnek két folytatása is lett a bíróság előtt.

Az egyiket a doktor indította, a másikat a férj.

A doktor a nagyváradai törvényszék büntető osztályán indított *bünpert* a férj ellen, kit *gyilkosság kísérletével* vádolt, míg a férj felesége ellen indított — *válopört*.

A doktor által indított pert a törvényszék megvizsgálta s miután úgy találta, hogy ez esetben nem gyilkossági kísérletről, hanem csak könnyű testisértés vétségéről s közcsend elleni kihágásról van szó, az ügyet áttette a székelyhídi járásbíróhoz, hol tegnap tartották meg a tárgyalást.

A járásbíró előtt a vádlott, *Kállai N. Sándor* a vádbeli cselekményt beismerte s erős felindulásával védekezett.

A járásbíró előtt is fogadta a védekezést s a vádlottat *felmentette*.

Az ítélet jogerős is lett.

A másik per: a bünper pedig még folyik.

A márcziusi esküdtek. Tegnap sorsolták ki a törvényszéken a márcziusi esküdteket. A sorsoláson jelen voltak: *Nagy* Ferencz törvényszéki elnök, *Milye* Gyula az esküdtszéki elnöke, *Fassie* Pál törvényszéki bíró, *Hlatky* Endre az ügyvédi kamara elnöke, *Vámossy* Mihály kir. alügyész.

A törvényben előirt formások megtartása után kisorsolták az esküdteket.

Bendes esküdtek lettek:

1. Markovits Sándor takarékpénztári főkönyvelő Nagyvárad.
2. Plander Sámuel mészáros Nagyvárad.
3. Szatmári Sándor földműves Nagyszalonta.
4. Schenker Mihály földbirtokos Nagyvárad.
5. Lövinger L. János bankár Nagyvárad.
6. Szabó Antal építész iparos Nagyvárad.
7. Tichy Gyula közuti vasuti igazgató Nagyvárad.
8. Sarkadi György földműves Kőtegyán.
9. Milibák József sütő mester Nagyvárad.
10. Tarsoly Ferencz asztalos Nagyvárad.
11. Penkert Mihály gyógyszerész Székelyhid.
12. Balogh László földműves Sarkad.
13. Cseprega Miklós ác iparos Nagyvárad.
14. Tóth Lajos földműves Nagyszalonta.
15. Mihályi Ferencz gép lakatos Nagyvárad.
16. Pünkösdi József hentes és cipész Mező-Keresztes.
17. Fisch Lajos földműves Sarkad.
18. Moes Károly Osztrák-Magyar bankfőnök Nagyvárad.
19. Lipcsey Ignác kisbirtokos Diószeg.
20. Rákosi Viktor sütő mester Nagyvárad.
21. Szabó Lajos földműves Bors.
22. Zlinszky Béla földbirtokos Less.
23. Simon István ác iparos Nagyvárad.
24. Oláh Lajos ác mester Nagyvárad.
25. Schwarcz Ferencz földbirtokos Nagyvárad.
26. Ökrös Mihály földműves Berettyó-Ujfalu.
27. Pelles József kereskedő Nagyvárad.
28. Mogyorós Sándor földműves Nagyszalonta.
29. Nyíri István gépész mérnök Berettyó-Ujfalu.
30. Zámory László kaszinó gondnok Nagyvárad.

Pótesküldtek a következő nagyváradai lakosok lettek:

1. ifj. Rimanóczy Kálmán építész.
2. Kandel József kereskedő.
3. Horváth Ferencz mezőbíró.
4. Engel Ignác terménykereskedő.
5. Frölich János hentes.
6. Dul László kárpitos.
7. Rákosi Károly nyerges.
8. Röllich Lajos hentes.
9. Fieffenthaler Rezső mérnök segéd.
10. Leitner Márton kereskedő.

Királysértés. Szentessy Istvánné valahonnan messze Felsőmagyarországból került ma a fővárosba. A budapesti királyi törvényszéknek akadt dolga abból a piaci verekedésből ki-

folyólag, a mit tavaly április 26-án rögtönzött Léván Popprác Istvánnal. A megbántott Papp-rác István önrzetesen figyelmeztette Szentessy-nét, hogy őt ne üsse, ne verje, mert ő három esztendeig szolgálta király ő felségét. A harcias kedvű némbor erre olyan tiszteletlen kifejezésre ragadtatta magát, hogy ma királysértéssel vádolva állott Eördögh törvényszéki bíró elnöklete mellett működő büntető tanács előtt. A vádlott asszony sirással beszélt el a törvényszéknek, hogy ő bizony a király legfelsőbb személyét soha nem sértette meg, mert ő a királyt úgy szereti, úgy becsüli, mint minden józanul gondolkozó alattvalója a jószágos uralkodónak. Papp-rác István erre vele szemben megmaradt állítása mellett, daczára annak, hogy Szentessy Istvánné neki nagynénje. A törvényszék Papp-rácot megeskettette ugyan vallomására, utóbb azonban a vádlottat asszonyt felmentette a királysértés vádjától azzal az indokolással, hogy Papp-rác régi haragosa a vádlottnak s az asszony szavainak éppen csak ő adott olyan magyarázatot, a mi ha megállna, tényleg királysértést involválna. Az ítélet ellen Nánássy kir. alügyész fellebbezett.

A gróf és unokabátyja. Gróf Teleky Arpád földbirtokos unokabátyjának Weér Farkasnak többször adott megbízást néhány váltójának értékesítésére. Igy 1896. szeptember havában is átadott Weér Farkasnak egy 1000 frtos váltót, a melyen az összegben kívül épen csak gróf Teleky aláírása volt feltüntetve, Weér Farkasnak állítólag 24 órán belül ezt a váltót vagy értékesíteni, vagy pedig a grófnak visszaszolgáltatni kellett volna. Weér Farkas e két alternatíva helyett egy harmadik módjához folyamodott a váltó kezelésének. Elment *Szegfi* István szabómesterhez, a kinek adósa volt és saját tartozásának fedezéseül átadta gróf Teleky szóban forgó váltóját. A szabó később ezt a váltót lejáratással ellátva, gróf Teleky ellenében beperesítette. A gróf megfizette az 1000 frtot, de egyuttal feljelentést tett unokabátyja, Weér Farkas ellen a budapesti királyi büntető törvényszéknél. A vádlott a vizsgálat folyamán azzal védekezett, hogy neki a gróf megengedte, hogy az inkriminált 1000 forintos váltót a maga céljaira használja fel. Mára volt ebben az ügyben a tárgyalás kitűzve. Az ügy Weérre elég kedvező fordulatot vett, mert a királyi ügyész az eljárás megszüntetését indítványozta, de a törvényszék úgy határozott, hogy a tárgyalást mégis megtartja. Egyik tanu hiánya azonban a tárgyalás elhalasztását vont maga után.

A nagyváradai kir. tábla kitűzött ügyei.

Előadó: *Urbán Adolf.*

- 5408 Fekete Sámuel testisértés.
- 5410 Kaczkó András lopás.
- 5412 Kolompár Antal lopás.
- 5186 Ferenczi Jánosné rágalmazás.
- 5231 Korhán Demeter becsületsértés.
- 5241 Márton Rozália testisértés.
- 5242 Nemes Péter testisértés.
- 5243 Bagdi Ferencz rágalmazás.
- 5480 Horváth K. Vilmos közcsend elleni kihágás.

Előadó: *Pognár Dénes.*

- 5154 Nagy Márton szánd. emberölés.
- 5176 Tyifor Tógyer testisértés.
- 5177 Jenei István lopás.
- 5212 Schwarcz Ignác rágalmazás.
- 5258 Leszó Vaszali rablás.
- 5265 Rác Anna testisértés.
- 5272 Mujeres Tógyer becsületsértés.
- 5314 Juhász Katalin becsületsértés.
- 5415 Balog Lajos lopás.
- 401 Varga Antal szándékos emberölés.

Előadó: *Molnár Géza.*

- 4787 Czurkás Flore közok. ham.
- 4801 Terebenz Krecsuny testisértés.

- 4802 Krecsuny Péterné testisértés.
- 4805 Kajcsa Lajos becsületsértés.
- 4850 Takács József magánokirat hamisítás.
- 3851 Husz Emánuel személyes szabadságsértés.
- 4852 Paskuj Mihály gondatlanságból okozott emberölés.
- 4824 Purese Sándor lopás.
- 4830 Teleki Bálint testisértés.
- 4936 Kerék Ferencz testisértés.
- 4977 Trippa Jánosné testisértés.

Előadó: *Harmathy Károly.*

- 4916 Fejes Sándorné lopás.
- 5015 Bérczi Pál vétkes bukás.
- 5066 Fekete Mihály szándékos emberölés.
- 5077 Kiss Józsefné becsületsértés.
- 5102 Kohn Albertné sikkasztás.
- 5119 Rezey Gusztáv párviadal.
- 5142 Bán György zsarolás.
- 5143 Dedán Pálné testisértés.
- 5173 Gábor Floráné zsarolás.
- 5255 Bula Mária lopás.
- 5277 Vári Sándor becsületsértés.
- 5313 Roth Ignác becsületsértés.
- 5401 Luzse Bálint rablás.
- 5402 Gulyás Mária lopás.
- 5400 Limp Lajosné becsületsértés.
- 5491 Czinkóczki Márton testisértés.
- 5517 Pető Mihály becsületsértés.
- 5518 Ekerényi Jakab becsületsértés.

MULATSÁG.

A nagyváradai zenekedvelők estélye.

A nagyváradai zenekedvelők kedvelik a vidámságot is, mert tegnap este a Fekete Sas nagytermében egy olyan bohém estélyt rendeztek, mintha a farsang minden vidámsága itt tombolta volna ki magát.

A farsangnak csattanós befejezése volt ez az estély, a tréfás hangverseny nevetettó programmpontjaival együtt, melybe a rendezőség a jóízű humor minden válfaját összeszedte. Óriási hahotát keltett pld. az elfogott angol zenekar felvonulása két szuronyos ór között, a mi különben fényesen igazolja a rendezőség bürpártiságát. Diplomáciai konfliktus azonban nem fog belőle származni, mert az ügyes rendezőség ezt is szépen elintézte. Ugyisint nagy derűtséget keltett az első nagyváradai női zenekar felvonulása is Vomácska karmesterrel, valamint *Nagy* Endre rajzokkal illusztrált szerelmi verses története. A program pontok között *Kádár* János egy fonograffal mulattatta a közönséget. A programnak ezenkívül is még számos élvezetes pontja volt úgy, hogy a tánczra csak 10 óra után, Carneval herczeg díszes temetése után került a sor, de azután tartott is virradtig.

A termet nagy közönség töltötte be s a következőket jegyezhetjük föl:

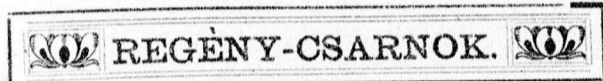
Asszonyok: Bardon Ferenczné, Batig Ferenczné, Békésy Jánosné, Busch Dávidné, Bordé Ferenczné, Bodnár Jánosné, ifj. Berger Sámuelné, dr. Bodor Károlyné, Czala Gyuláné, Fényes Endréné, Fehérné, Fekete Sándorné, özv. Grunwald Henrikné, özv. Gireaud Ottomárné, Gasperik Lajosné, Hranyiczky Károlyné, Hirschmann Edéné, özv. Horner Henrikné, Imre Jánosné, Janky Antalné, Kovács Kálmáné, Kunz Gusztávné, Knapp Ferenczné, dr. Kornstein Lajosné, Klein Lázárné, Kauffman Mártonné, Láng Józsefné, Lichtman Józsefné, Lőrincz Mórné, Makay Vinczéné, Mezey Vilma, Moskovics Miksáné, Oláry Józsefné, Patzko Aladárné, Petry Jánosné, Peiser Károlyné, Rác Mihályné, Réz Mihályné, Rác Gyuláné, Rákó Vilmosné, Réz Bertalané, Sziládkyné, Schwarcz Edéné, Szőke Gyuláné, Soltesz Józsefné, Sas Edéné, Stern Ignáczné, Szovely Vilmosné, Szmazsenka Ernőné, Tóth Imréné, Tutsek Ferenczné, Voszka Ferenczné, Vinterné, Vaday Józsefné, Vomácska Józsefné, Zichert Edéné.

Leányok: Balogh Irma, Bardon Matild, Fényes Mártha, Frankl nővérek, Fehér Giza, Feinsil-

ber Irén, Gireaud Vilma, Guttmann nővérek, Imre Jolán, Koliner Irén, Kaufmann Irén, Makkay nővérek, Oláh Papi, Porjesz Hermin, Peiser Sarolta, Petry Margit, Rác Ilonka, Soltész nővérek, Stark Róza, Stern Helén, Szántay nővérek, Szőke Ottilia, Szilárdy nővérek, Stern Aranka, Vinter Irén, Voszka Margit, Vuicsics nővérek.

Az utolsó jogász táncz-estély. Kicsi, de rendkívül elit közönség volt jelen a jogászoknak tegnapi táncz-estélyén. A mulatságon, mely a jogászoknak az idén utolsó mulatságuk volt, oly pazar jókedv volt, amilyen az egész farsangon sehol. A jogászok kitétek magukért, hogy régi jó hírnevük csorbát ne szenvedjen. A nagy és figyelmes rendezőség mindent elkövetett a siker érdekében s ez sikerült is, mert a résztvevők bizonyára sohasem felejtik el e kedves mulatságot. A rendezőség a tánczosnékat rendkívül szép tánczrenddel lepte meg. A tánczrend *indexet* jelképezett. A tánczhoz a zenét a Bura testvérek zenekara szolgáltatta. A pompás s minden ízében rendkívül sikerült mulatságon jelen voltak:

Czvekk Kálmáné, Dávidházy Jánosné, Ficzek Lajosné, Hegedüs Gézáné, Nagy Ferenczné, Mihályházy Kálmáné, Papp Oszkárné, Sebő Pálné, Steiner Arminné, özv. Tóth Józsefné, Winkler Lajosné, Zathureczky Albertné, Czvek Ilonka, Dávidházy Mariska, Ficzek Margit, Hegedüs Irén, Kiss Irma, Mihályházy Margit, Papp Cozima, Sebő Anna, Sipos Elza, Steiner Cornél, Tóth Elza, Winkler Mártha, Zathureczky Paula.

Házasság procuratio útján.

— Vig beszély. —

Irtá: 7

Lauka Gusztáv.

IV.

Ez a practikus kérdés kissé gondolkozóba ejtő az elnököt.

— Addig nem fogom nőül venni, míg bizonyossá nem leszek hogy téged is szeretni fog.

— Hát feleségül veszed?

A boldog atya e kérdésre most már csak nevetett.

— Hát hogy hozhatnám, vagy minek hozhatnám másként a házhoz?

— Hát gazdasszonynak!

Az eszme nemis egészen rossz, — gondolható Pista magában, mert tetszelgősen válaszolt a bárgyu Prospernek.

— Fiacskám! Nekem szerető nő kell, mert csak az fogja tudni igazán szeretni gyermekemet.

— Papa! Fiatal lesz a friss mama?!

— Olyan forma idejű, mint szegény jó anyád volna, ha élne.

— Mi a neve!?

— Katicza!

Prosper kaczagott.

— Talán bizony tréfál papuska, és azt a vörös, fekete-petyes bogarat hozza mamának.

Csoda-e, ha Bödry Pospert szellemdusnak találta, és halálos ellensége lett egy tanárnak, mert oda nyilatkozott, hogy egy ilyen tinó csak akkor nőhetné ki magát törvényszéki elnökké, ha ökrök volnának a miniszterek.

Az elnök végre elhatározta magát a látogatásra. A kölni-vizet és Rajkó bajuszkenőt nem kímélte.

A látogatásnak: kedélyhangulata, az idő, ügymenet, minden kedveztek.

Fellegtelen csillagos est borult a földre, melynek költői csendjét mi sem zavarta. Az üde és illatos levegő keblet dagasztólag hatott Bödryre.

Hét óra után tehát, mikor már biztosan

hihette, hogy Vámosy a kaszinóba távozott, megindult az introductionalis »légyott«-ra.

Vizslay Ödönnel közel a Vámosyék lakásához találkozott.

— Most már az igazi nyomon vagyok! — Kiáltott Ödön és szeretett Pistáját nyakon ölelte.

Bödry azonban lelkében épen ez időben át meg át lévén Katalinozva, barátjára csak félvált hallgatott.

— Üm! be kényesek lettünk. Talán bizony már nincs is szükséged közbenjáróra, ki neked szép és hü feleséget, Prospernek jó és szerető anyát keressen.

— Holnap kedves Ödönöm, holnap; ma igen fontos hivatalos teendőket kell végeznem, s minthogy szabott óráim van, egyetlen percet se szabad mulasztanom.

Ödön félig-meddig naheztelve hagyta el Estván urat.

Fél negyed nyolczra az elnök remélte boldogságának ajtaján kopogtatott.

»Szabad« szölt egy ezüst hang és Bödry benyitott.

Katalin ki a pudert és pirosítót ép úgy nem kímélte, mint István ur a Kölni-vizet és bajuszkenőt, elragadólag nézett ki.

Fehér piké ruhában volt, buja fűrtel közt pelargonniával.

— Asszonyom! Le vagyok fegyverezve, foglya vagyok.

— Vitéz ur! Az azoncourt hősre emlékeztem, ki bevette ugyan a várat, de a Kimene foglya lett. — Vártam és ön megjelent.

— Boldog vagyok az ön légkörében.

— Ide mellém lovagom!

Az elnök uelhány arasznyira Katalintól a pamlagra ereszkedett.

— Közelebb.

István engedelmesskedett. A Katalin övszalagja és az elnök frakkeszlije csókolódzhattak.

— Asszonyom! Megengedi, hogy nyilatkozzam!? Az elnök verejtékcseppeket törölt le homlokáról.

(Foly. köv.)

TAVIRATOK.

A bolgár fejedelem születésnapja.

Pétevár, febr. 26. Ferdinánd bolgár fejedelem születésnapja alkalmából tegnap az itteni bolgár követségen istenitisztelet, azután pedig hivatalos fogadás volt. Ezt ünnepi dejeuner követte, a melyen jelen voltak a külügy-miniszterium és az orosz hadsereg képviselői, a pétevári akadémián tanuló bolgár tisztek és a bolgár koloniának tagjai.

Luccheni merénylete.

Genf, febr. 26. Lucchenit, a ki a kihallgatás során tagadta, hogy a börtönigazgatót megakartá ölni és kijelentette, hogy a nála talált szerszámot arra a célra tartogatta, hogy öngyilkosságot kövessen el, nem bírói uton, hanem fegyelmi uton fogják hosszabb magánfogsággal megbüntetni.

KÖZGAZDASÁG.

Kamarai ülés.

A nagyvárad kereskedelmi és iparkamara f. év február 28-án, azaz szerdán d. u. 2 és fél óraker saját helyiségében *teljes ülést tart*, melyre a t. címet ezennel van szerencsém meghívni.

Nagyvárad, 1900. febr. 21.

Janky József,
elnök.

Az ülés tárgyai:

I. Elnöki közlések.

II. Titkár jelentése az ügyszorgalomról.

III. Pénztárnok jelentése.

IV. Miniszteri leiratok:

1. A kereskedelemügyi m. kir. miniszter ur leirata (78523. IX. 1899. sz.) a folyó évi (1900.) költségeloirányzat jóváhagyásáról.

2. U. a. 6223 eln. sz. leirata a »Politikai és Közgazdasági Évkönyv« ajánlása tárgyában.

3. U. a. 6099. IX. sz. leirata a kereskedelmi és iparkamarák évi jelentésének szerkesztésére vonatkozólag.

4. U. a. 84630. IX. 1899. sz. leirata a Nagyváradon létesítendő állami fa- és fémipari szakiskola ügyében.

5. U. a. 75,690. IX. 1899. sz. leirata a párisi nemzetközi kiállítás tanulmányozására, fiatal iparosok kiküldése iránt.

V. A kereskedelmi oszt. jegyzőkönyvében foglalt vélemények:

1. A marosvásárhelyi t. kamara 5109—99. sz. átirata, a sörös palaczkoknak hitelesítése ellen intézett felterjesztések támogatása iránt.

2. Nagyvárad város tanácsának 633—1900. sz. átirata a nagyvárad gőzmozdonyu közuti vas-pálya részv. társ. díjszabásának véleményezése tárgyában.

3. A budapesti kereskedő ifjak társulatának megkeresése a keresk. m. kir. miniszter urhoz, a felmondási idő szabályozásának tárgyában intézett felterjesztésének támogatása iránt.

4. A kereskedelmi m. kir. miniszter ur 2917. VIII. 1900. sz. leirata Szalacs község orsz. vásár engedélyezése végett hozzá intézett kérvények véleményezése tárgyában.

5. U. a. 79,619. VII. 1900. sz. leirata az ügynöki foglalkozás törvényhozási szabályozása tárgyában.

VI. Az iparos osztály jegyzőkönyvében foglalt vélemények.

1. A keresk. m. kir. miniszter ur 2917. sz. leirata Szalacs község orsz. vásár engedélyezése tárgyában.

2. U. a. 84,306—99 sz. véleményt kérő leirata, az ipartanács működési körének körülírása tárgyában.

3. Az országos iparegyesület 426—1900. sz. átirata, a hazai ipar pártolására megindított akció tárgyában.

4. Az érmihályfalvai ipartestület 21—1900. sz. megkeresésére a keresk. m. kir. miniszter urhoz, az érmihályfalvai helypénzdíjszabályzat ügyében intézett újabb kérvényének pártoló felterjesztése iránt.

VII. A marosvásárhelyi kamara 5380—1899. számú átirata, az üres használt sörös palaczkok szállításának mérséklése tárgyában.

VIII. A kassai kamara 9354—1899. sz. átirat az esküdtek helyettesíthetése tárgyában.

IX. A meghívók szétküldése után esetleg napirendre tűzött ügyek.

Az árpatermelésnél követendő szabályok.

Árpatermelésünk s ezzel egyidejűleg a nemesebb árpa előállítására való törekvés kétségtelenül a sörgyártás fejlődésével tart lépést. Mig évtizedekkel ezelőtt jórészt a buza és rozs volt azon két főnövény, mely a gabonaművek közül a termelés tárgyát képezte, addig ma már az árpa is nagyobb jelentőségre vergődik, bár termelése körül nélkülözök sokan azon ismereteket, melyek az elérendő sikernek feltételei. Épen ez okból nem tartjuk érdektelennek az árpatermelés szabályait a következőkben közölni: Nemesebb árpát csak a két-soros tavaszi árpából nyerhetünk. Ez árpának oly nagy számú varietása van, hogy azt mind felemlíteni már nem is lennének képesek, de másrésztől nem is tartjuk azt szükségesnek, amennyiben nem létezik oly árpavarietas, mely a nemesebb árpánál megkivánt tulajdonságok tekintetében feltétlenül legjobbnak volna mondható. Mint minden kulturánövény, ugy az árpa is a talaj és égalji viszonyok változatossága szerint, ugy mennyiségileg, mint minőségileg más és más termést ad, s ez okból árpatermelőinknek a varietás megválasztását illetőleg nem adhatunk jobb tanácsot, mint azt, hogy kisebb területen végrehajtott termelési kísérletek útján iparkodjanak a céljuk leginkább megfelelő árpa beszerzéséről gondoskodni.

Annyit azonban mégis megjegyzünk, hogy hűvösebb klima alatt inkább a skót árpa lesz megfelelő, melegebb égalj alatt pedig a délvideken termett. Tisztában lévén a termelő varietással, földolog az, hogy jó talajt adjunk az árpának s ezt megfelelő előkészítésben részesítsük.

Kérdés mikor lesz talajunk jó árpatalaj, akkor, ha az porhanyós, ha az agyag és homok fele részben van benne képviselve s ha emellett meszet is tartalmaz s nem nagyon nedves vagy nem nagyon száraz altalajjal bír. Hogy az ilyen talajt jól lehessen előkészíteni, ügyelni kell az árpának vetésforgóiban elhelyezésére is. E tekintetben a trágyázott kapásnövényeknek a burgonya, répa vagy tengerinek adunk elsőseget, Akármelyiket is válasszuk, a trágyázást istállótrágyával el ne mulasszuk, mert az árpa jó erőben levő tápanyagdus talajt kíván ugyan, de az istállótrágya közvetlen alkalmazását megsínyli.

A kapásnövény trágyázásával eleget teszünk az árpa kívánalmának s ha e mellett foszforsav tartalmu műtrágyát pl. szuperfoszfátot adunk közvetlenül az árpának, úgy a tápanyag visszapótlás tekintetében semmi kívánni való sem marad hátra. A talaj előkészítésénél elvül szolgáljon továbbá az, hogy ősszel el ne mulasszuk a szántást és pedig ha csak lehetséges mélyen, tavasszal pedig a szántást boronálással, illetve grubberozással pótoljuk s földünket teljesen rögmentessé tegyük.

A vetés tavasszal, mindjárt a vegetáció megindulával történjék. Korai vetés mindig jobb eredményt ad, mint a kései, mert a rovarok általi kártételt jobban bírja. Vető magot nem kell sokat használni, jó csiraképeségű magból kat. holdanként 90—120 liter teljesen elegendő; ennél több mag a tulsűrű állás következtében megdülést idézhet elő. A vetés befejeztével tövis borona jó szolgálatot tesz.

Ápolásra — a gyomok irtásán s a különböző állati és növényi ellenségekkel szembeni védekezéssel — nem szorul.

Aratására legkedvezőbb időpont a szemekérésének bevétele; tehát nem a viasz. hanem a teljes érésben kell aratni.

Reich Jenő és Társa

Tőzsde jelentése.

— A Tiszántúl eredeti távirata. —

Határidők.

Budapest, február 27.

Buza októberre	7.66
Buza áprilisra	7.38
Uj tengeri	5.08
Rozs okt.	6.80
Zab okt.	5.00
Káposzta, repce, aug.	—

Értéktőzsde.

Budapest, február 27.

Az irányzat csendes.	—
Oszták hitel	378.75
Magyar hitel	375.40
Allamvasut	331.25
Rimamurányi	316.75
Magyar jelzálog	233.50
Salgótarjáni	—
Wagon-kölcsön	—

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1900. február 27-én.

Magyar aranyjárdék 4%	98.50
Magyar koronajárdék	94.05
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4/8%	100.75
Magyarvasuti kölcsön ezüstben 2/8%	99.75
Magyar keletvasuti államkötvény 1876-ból	99.50
Magyar földtehermentesítési kötvény 4%	93. —
Italmérségi jog megváltási kötvény	99.40
Horváth-szlavón földtehermentesítési kötvény	94. —
Magyar nyerevény-sorsjegy-kölcsön	162.75
Tiszaszabályozás és szegedi sorsjegyek kölcsön	141.25
Oszták járdék papírban	99.45
Oszták járdék ezüstben	99.40

Oszták járdék aranyban	99. —
Oszták korona járdék	99. —
Oszták államsorsjegyek	137. —
Oszták magyar bankrészevény	17.60
Magyar hitelbankrészevény	750. —
Oszták hitelintézet részevény	756.40
Párisi vista	96.20
20 frankos arany (Napoleon d'or)	19.29
Németbirodalmi márka	118.15
London vista	242.50
20 márkás arany	23.62

A szerkesztőúrtól felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

A hires

Haldek-féle

Elit-magvak

u. m. 95% csiraképeségű

Oberndorfi répamag

99 1/2% tisztaságú

Luczerna-mag stb.

jutányos áron kaphatók.

Haldek mag-nagykereskedésében József Ö. cs. és kir. Fensége udvari szállítójánál Budapesten, Károly-körút 9 s a vidéken **minden jobb üzletben**, mely magot tart.

A cég nagyváradai képviselői **Kappel J. és Fischer** urak Sonnewirt-ház. Telefon 124 sz.

178.—1900. szám.

Árverési hirdetmény.

Alulírt kiküldött bírósági végrehajtó ezenél közhírré teszi, hogy a nagyvárad városi kir. járásbíróságnak 1900. évi V. V.—10 számú végzésével Mihelli Adolf felperes részére Schwarcz Béla alperes ellen 237 kor. házbér követelés és jár. erejéig elrendelt kielégítési végrehajtás folytán, alperestől lefoglalt 793 kor. becsült ingóságokra a nagyvárad városi kir. járásbíróság fenti számú végzésével az árverés elrendeltetvén, annak felülfoglatatók követelése erejéig is, amennyiben azok törvényes zálogjogot nyertek volna, alperes lakásán Nagyváradon, Kert-utcán leendő megtartására határidőül 1900. febr. hó 28. napján délutáni 3 órája tüzetik ki, mikor a bíróság lefoglalt butorok s egyéb ingóságok a legtöbbet ígérőnek készpénzfizetés mellett, szükség esetén becsáron alul is elfognak adatni.

Felhívtnak mindazok, kik az elárverezendő ingóságok vételárából a végrehajtó követelését megelőző kielégítettséghez tartanak jogot, amennyiben részükre a foglalás korábban eszközöltetett volna és ez a végrehajtási jegyzőkönyvből ki nem tűnik, elsőbbségi bejelentéseiket az árverés megkezdéseig alulírott kiküldöttnek vagy írásban beadni, vagy pedig szóval bejelenteni tartoznak.

Kelt Nagyváradon, 1900 évi február hó 18. napján.

Véniss Béla,
kir. bir. végrehajtó.

UTOLSÓ HET
VISSZAVONHATATLANUL
UTOLSÓ HUZÁSA
A BUDAPESTI POLIKLINIKAI EGYESÜLET KÖRHÁZA
JAVARA RENDEZETT
NAGY JÖTEKONYSÁGI SORSJÁTEKANAK
ZÖNYEREMÉNY: **100,000** KORONA.
EZENKIVÜL 5000, 1000 stb. KORONA
ÉRTÉKŰ NYEREMÉNYEK, MELYEK
LEVONÁSÁVAL KÉSZPÉNZBEN KIFIZETETNEK.
20%
Egy sorsjegy ára csak **1 KORONA.**

NEM HULL A HAJ NINCS TÖBBÉ KOPASZ EMBER

Szenzációt kelt a gyógyfű-kivonat, melyet évek hosszú során át tanulmányoztam, hogy mikép lehessen meggátolni a megkopaszodást.

EXICÁTOR

1 üveg ára 2. kor. 40 fillér.

Kapható gyógyszertárakban és mindennemű illat- és piperecikk-kereskedésben.

Főraktár: Török József gyógyszertára, Király-utca 12. sz.

Erdélyi főraktár és vezérképviselőség: Góth Gyula, illat- és piperecikk nagykereskedőnél, Gyulafehérvár, Fő-tér.

Vidéki megrendeléseket utánvétellel azonnal eszközöl:

Egyedüli készítő és széjelküldési
raktára

DOBÉ NÁNDOR

uri, női és színházi fodrász
Budapest, Nefelejts-utca 27.

Nyomatott a Szent-László-nyomdában Nagyváradon.